

Liggen op de canapé
Christiens dilemma

Liggen op de canapé

Christiens dilemma

Wim van Miltenburg



2022

Alle namen en gebeurtenissen in dit verhaal zijn gefingeerd. Elke gelijkenis met een persoon of gebeurtenis is een toevalligheid.

© 2022 Wim van Miltenburg

Omslagontwerp Wim van Miltenburg

ISBN 9789403671840

NUR 301

www.miltenweb.nl



Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, internet of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteur.

In dubiis non est agendum

Inhoud

In therapie	9
Christien Croonen	11
Kas Verbaas	27
Verliefd, verloofd, getrouwd.....	45
Tom Wilderslot	95
Beteugeld verlangen.....	133
Een heimelijk genoegen	159
Verscheurd door twijfel	189
Verschenen van de auteur	201

In therapie

'Probeer eens te beschrijven wat je voelt', zei Petra Zandhorst. Maar Christien zweeg in alle talen. Ze kon het niet. Er was te veel gebeurd in haar leven. Maar de bevriende psycholoog was wel wat gewend en probeerde Christien aan het praten te krijgen.

'Ik heb pijn', zei Christien op een gegeven moment. 'Pijn in mijn lijf, in mijn hart, in mijn ziel, in mijn hoofd. Ik heb er geen zin meer in. Mijn leven is een warboel. Ik heb er een puinhoop van gemaakt. Ik voel me kut.'

Maar Petra was verheugd dat er eindelijk wat woorden van emotie vloeiden uit de mond van Christien. Vanaf het begin van de gesprekken had Christien alleen maar om de hete brei heen gepraat, over de boerderij, de trouwerij, de verhuizing en de kerk. Erg spraakzaam over haar gevoel en vooral over Kas, Doro en Tom was Christien nog niet. De eerste sessie duurde maar kort, maar voelde voor Christien als een halve dag en had alleen maar hoofdzakelijk bestaan uit het wederzijds aftasten. Ze kenden elkaar eigenlijk al heel lang en spraken elkaar hoofdzakelijk in een kroeg of thuis op de bank, maar moesten onder deze omstandigheden toch nog aan elkaar wennen. Het kostte haar de nodige energie en ze was al zo moe, al maanden. Ze had al veel meegemaakt en ze had zichzelf nooit de tijd gegeven om het allemaal te verwerken. Bovendien was Christien wat haar karakter betreft nogal gesloten. Petra deed er alles aan om de vertrouwensband te verstevigen met Christien. Dat ze via Evelien bij haar terecht was gekomen zag Petra alleen maar als

een voordeel. Alleen al daarom deed ze haar uiterste best om Christien zo goed mogelijk te helpen.

Christien zei tegen Petra dat haar leven niet heeft gebracht wat ze al die jaren voor ogen had. Ze durfde er eindelijk over te praten wat ze een tijdlang ontbeerde. Op de boerderij waar Christien was opgegroeid, werd er nooit gesproken over de bloemetjes en de bijtjes. Er werd sowieso weinig gepraat. Alleen het noodzakelijke werd gezegd.

Christien Croonen

Christien is geboren aan het eind van de jaren vijftig. Haar ouders hadden een boerderij in een buurtschap vlakbij B. Zeer behoedend en religieus werd ze opgevoed door haar ouders. Ze woonden op een boerderij, de familie Croonen. De sociale controle in het gehucht was erg groot, maar wat er achter de vele deuren en in de stallen afspeelde viel buiten deze controle. Vooral in de kleine stal, de stal van de kalveren, kwam zelden of nooit een vreemde zomaar binnenwandelen. Daar gebeurde wel eens iets dat geen daglicht kon velen.

Christien had drie broers en een zus. De broers werden klaargestoomd om later ook te gaan boeren, maar zoals het er al heel vroeg naar uitzag had alleen de jongste trek in het bestieren van de boerderij. De oudere twee broers wilden liever de onbekende wijde wereld ontdekken. De dochters telden in het gezin niet mee. Zo belangrijk als het koekalf was op de boerderij en zo nutteloos als het een stiertje was, zo anders was dat in het gezin. Als er een stiertje werd geboren, was de vader op de boerderij een beetje in mineur. Een stier bracht alleen maar in het begin geld in het laadje nadat deze was vetgemest om daarna naar het abattoir te worden gebracht. Soms werd een sterke stevige stier apart gehouden, maar alleen als de oude stier te krukkelig was geworden voor zijn kunstje. De geboorte van een koekalf daar-entegen maakte iedereen blij. Dat betekende immers een jarenlange melkstream en nageslacht. Christien en haar zus waren alleen goed voor het huishouden, de tuin en de moestuin. Het is dat er een leerplicht bestond, anders zouden ze bijna nooit

door de weeks buiten het erf van de boerderij zijn gekomen. De zondagen vonden ze fijn. Ze moesten mee naar de kerk, maar na de preek konden ze ravotten met de andere kinderen. En dat twee en soms zelfs drie keer per zondag! De kerk van de Gereformeerde Gemeente stond in het centrum van een naastliggend dorp ten noorden van haar bakermat. Ze gingen er altijd lopend naar toe, weer of geen weer en dat was een aardige afstand om te overbruggen. Na de dienst deden ze tikkertje of verstoppertje rond de kerk. De ouderen stonden dan wat na te praten over de preek, er werd niet op de kinderen gelet.

In de eerste jaren van Christiens leven ging ze door de weeks samen met haar zus wel eens stiekem kijken naar de pasgeboren kalfjes in een belendende stal. Het mocht eigenlijk niet, want, zo werd hun gezegd, er waren genoeg klusjes te doen in het woongedeelte. Ze lieten de kalfjes zachtjes sabbelen op hun nog kleine handjes. De kalfjes waren gulzig. Op een dag ging Christien in haar eentje er op uit en zag dat haar vader in de stal aanwezig was. Ze zag dat hij een kalf tussen twee lage muurtjes had klemgezet en dat het kalf in paniek was. Haar vader stond achter het beest, maar ze kon niet helemaal zien waarom hij daar stond. Ze zag alleen het metalen hek tegen de kop van het kalf rammelen. Plots zag de vader Christien, maar deed of hij haar niet zag.

'Zo, die heeft zijn straf gehad', zei hij toen hij ermee stopte. De nog jonge Christien was een beetje boos op haar vader. Hoe kon hij nou boos zijn op een onschuldige pasgeboren kalf? Op de boerderij heeft ze wel vaker gezien dat een koe boven op een andere koe sprong. Ook de konijnen deden wel eens voor straf zulke spelletje. En de schapen ook. Zelfs de haan bij kippen. Christien vond het heel gewoon, maar om boos te zijn op een

weerloos kalfje? Zou het dier hebben voorgedrongen bij het eten? Of misschien had het wel de ander geduwd! Ze wist het niet. Ze heeft het ook niet met haar oudere zusje besproken, want het straffen hoorde bij het leven net als eten, poepen, poetsen, slapen en bidden. In datzelfde jaar had ze ook wel eens gezien dat een van haar broers met een kalf bezig was. Christien had het toen allemaal in het geniep nauwlettend gadegeslagen. En ze heeft het zelf ook wel eens geprobeerd, het rammen tegen de achterkant van het dier, maar de kalfjes waren te groot en bleven maar sabbelen aan haar jurk of aan haar handen. Ze begreep er niets van. Ze vond toch echt dat het kalf stout was geweest. Het is altijd duister gebleven in haar geheugen of ze zelf ook een keer straf heeft gehad. Herinneren doet ze zich dat niet en het is ook nooit onderwerp van gesprek geweest op de boerderij. Ze weet nog wel te vertellen dat haar moeder ontzettend kwaad op haar was toen ze op een dag bebloed ondergoed bij de was had gedaan. Ze had het eerst moeten uitspoelen met water. Haar moeder had verder geen vragen gesteld. Misschien was haar iets vervelends overkomen, maar het kon ook haar eerste maandelijksperiode zijn geweest. Maar ze kan zich er niets meer van herinneren. Of kwam het bloed van een wond door het prikkeldraad waar ze zich aan had open gehaald toen ze zich spoedde na een stiekem bezoekje bij de kalfjes?

Op de lagere school was ze een gemiddelde leerling. Ze was goed in tekenen en gymnastiek. Van de godsdienstles vond ze de verhalen spannend, maar het zingen vond ze helemaal niet leuk. Ze hield niet van lizige liedjes. Ze hield meer van vrolijke en vlotte deuntjes. Tijdens het gebed sloot ze trouw haar ogen, maar soms keek ze even stiekem in het rond, gewoon uit nieuwsgierigheid. Als ze dan betrapt werd, moest ze meestal

nablijven. Het deed haar niet zoveel. Ze wilde alleen maar op tijd weer thuis zijn voor het eten.

Ook was ze totaal niet geïnteresseerd in jongens. Ze vond die 'creatures' maar stom, want die waren druk en die vochten en schreeuwden alleen maar en ze zaten af en toe zonder reden aan je. Ze vond de jongens maar eng, precies zoals ze haar oudere broers eng vond. Ze meed zo vaak als het kon de jongens. Ze was niet populair in de klas onder de jongens. Ze lieten haar meestal links liggen. Maar soms hadden de jongens elkaar opgefokt en probeerden ze Christien flink te grazen te nemen. Dan werd ze achternagerend en als ze haar dan te pakken hadden, werd ze geduwd en betast. Er bestond nog geen pestprotocol en als dat er wel was dan was het maar de vraag of de schoolleiding er iets mee zou hebben gedaan. Meisjes, die vond Christien wel leuk, al was dat niet altijd wederzijds. Christien was een excentriekeling en zo gedroeg ze zich ook.

Toen ze na de lagere school naar de mavo ging, begon ze geïnteresseerd te raken in de natuur, terwijl ze de ontwikkeling van haar eigen lichaam juist zoveel mogelijk negeerde en dat lukte haar maar gedeeltelijk. Ze had ook geen tijd voor vriendinnen, want als ze vrij was struinde ze de weilanden en de slootkanten af op zoek naar vooral bloeiende onkruiden voor in haar herbarium. Ze ontdekte dat ze voornamelijk de felkleurige bloemen mooi vond. Het determineren van deze planten trok haar het meest. In jongens was ze nog steeds niet geïnteresseerd, maar ze wist ondertussen wel dat als de jongens opdringerig werden ze vooral geïnteresseerd waren in seks. En ze dacht toen echt dat jongens alleen maar over seks konden praten. Op de mavo kreeg ze de bijnaam 'Masculien' en ze werd door de jongens nageroepen op het schoolplein met 'Christien, laat je tietjes zien'

en als ze daar dan niet op reageerde riepen ze nog veel harder: 'Masculien, laat je piemel eens zien'.

In de grote vakanties ging het gezin Croonen nooit op vakantie, omdat een boerderij met koeien, kalveren en andere dieren een continubedrijf was. Een auto hadden ze niet, want de vader van Christien vond een auto overbodige luxe. Hij ging wel eens naar de veemarkt in de grote stad, maar dan kreeg hij meestal een lift van de plaatselijke veearts. Of als het echt niet anders kon, dan ging hij met de bus. De veearts was trouwens kind aan huis bij het gezin Croonen en was daardoor soms net iets te amicaal. Als hij bijvoorbeeld met een lange plastic handschoen tot over zijn elleboog in de kont van een koe zat te voelen en Christien met haar zus erbij stonden te kijken, keek hij altijd de dochters aan met een vreemde blik in zijn ogen. Ze vluchtten dan heel snel naar de bijkeuken, de broers, vader en de veearts lachend achterlatend. Als de vader van Christien niet thuis was omdat hij bijvoorbeeld op de veemarkt in de grote stad vertoefde, moesten de koeien toch gemolken worden. De oudere broers werden dan, tegen hun zin in, in stelling gebracht. De jongste was in die beginjaren wel geïnteresseerd in het melken, maar nog te klein om de verantwoordelijkheid te krijgen. Dat veranderde later. Haar jongste broer ging dan melken, terwijl de twee oudere broers vertier zochten met hun leeftijdsgenoten in B., het meest nabijgelegen dorp. Het eigen gehucht meden ze liever, want daar zouden ze veel te veel in de gaten worden gehouden door de andere bewoners die veelal van dezelfde kerk waren.

Christien en haar zus hadden het geluk dat ze nooit werden ingezet op de boerderij en dus ook geen handigheid kregen in het gebruik van de melkmachine en de verzorging van de dieren. Op een dag, de vader van Christien was naar de grote stad

Utrecht, misten ze een koe. Met man en macht werd er gezocht naar het dier. Op een gegeven moment werd de koe gevonden in een sloot. Hij moest erin zijn gegleden na een onhandige manoeuvre, de waterkant was immers steil en glad. Om het dier uit het water te kunnen trekken, werd er een touw om de horens gedaan en werd er geprobeerd de koe met z'n allen uit het water te trekken. Maar dat ging niet. Het dier zat vastgezogen in de modder en het dier werkte zelf ook niet zo mee. De tractor werd erbij gehaald en toen is het na veel gehannes met het dier en een touw toch nog gelukt. De koe was op het droge en kwam er bijna zonder kleerscheuren af. De enige schade aan het dier was een afgebroken hoorn. Maar ze hadden het dier kunnen redden zonder tussenkomst van de vader en dat was een overwinning voor het hele gezin. Het melken kon eindelijk beginnen. Na het melken waren ze nog net op tijd voor de vrachtwagen die de melkbussen op kwam halen. Normaal zou de vrachtwagen zijn doorgereden als de melkbussen niet aan de weg stonden, maar door omstandigheden was de vrachtwagen zelf ook later dan normaal. Ze zeiden tegen elkaar dat het schietgebedje dat ze gezamenlijk hadden gebrabbeld wel degelijk had geholpen!

De enige klusjes die de dochters wel eens buitenshuis moesten uitvoeren was het wieden van de tuin rondom de boerderij, het aanharken van het grind op het erf en het verzorgen van de moestuin. Dat vond Christien helemaal niet erg. Ze hield ervan om in de buitenlucht allerlei klusjes op te knappen. Zolang het maar niet een activiteit was dat ze samen met een van haar oudere broers moest uitvoeren.

Ze had wel eens gehoord dat sommige meisjes verliefd konden worden op een ander meisje, maar daar kon ze zich niets bij voorstellen. Ze had goed opgelet en het in haar geheugen gegrift

toen de predikant het van de kansel had gepreekt en later aan de keukentafel haar vader het allemaal nogmaals had uitgelegd waarom Sodom en Gomorra waren vernietigd. Ze probeerde te leven zoals ze geleerd had bij de godsdienstlessen op school. Toch kwam ze wel eens oog in oog te staan met een vreemd iemand van het andere geslacht en dat waren dan meestal vrienden van haar broers of de veearts. Maar ze had totaal geen interesse in de avances. Ze haalde genoeg voldoening uit haar hobby's, zoals haar herbarium, de natuur, de kleuren van de verschillende bloemen en wandelingen door de weilanden. Vooral van de kleuren die de natuur voortbracht, werd ze vrolijk.

Er kwamen geregeld vrienden van haar broers spelen en later toen ze wat ouder waren kwamen ze ook af en toe werken op de boerderij.

Op een dag moest na het sloten het afval dat langs de sloot lag, worden opgehaald met de tractor en aanhangwagen. Hoe het precies kwam is nog steeds niet duidelijk, maar opeens kon een vriend die achter het stuur zat, de rijdende tractor niet meer tot stoppen brengen. Er was iets met het gaspedaal, de rem of de versnellingspook. Of misschien wel iets met die vriend. In ieder geval reed de tractor de sloot in. Het hele motorblok aan de voorkant was onder het water verdwenen en de achterkant met de twee grote wielen stonden nog op het droge en er was geen beweging meer in te krijgen. Het vreemde was dat de vader van Christien niet eens boos was, terwijl de schade enorm was. Gelukkig had niemand lichamelijk letsel opgelopen, maar iedereen was wel op dat moment even verstijfd geweest van de schrik. Toen de tractor weer gerepareerd en al op de boerderij aanwezig was, besloot de vader van Christien voortaan zelf het voertuig weer te besturen. De schade heeft hij kunnen verhalen op de

verzekering van die vriend van haar broer. Die vriend heeft het nooit meer gedurfd om op bezoek te komen, zelfs niet om te komen helpen bij het preventief leeghalen van de hooisluur. De brandweer had namelijk toen in een nazomer bij een controle een te hoge en dus gevaarlijke temperatuur gemeten in de kern van de hooiberg. Het was toen noodzakelijk het broeiend hooi naar de openlucht te verplaatsen voordat er brand uit zou breken.

Als ze toevallig op de deel aanwezig was en dan tot overmaat van ramp een van de vrienden van haar broers tegen het lijf liep en als die dan ook nog probeerde een normaal gesprek met haar aan te gaan, dan ging een dergelijk gesprek meestal als volgt:

'Hallo, hoe is het?'

'Goed.'

'Wat ben je aan het doen?'

'Nou, gewoon.'

'Wat gewoon?'

'Mijn moeder helpen.'

'Saai. Wil je mij niet helpen?'

'Nee.'

'Waarom niet?'

'Mag ik niet.'

'Hu? Ik doe je niks, hoor!'

'Nou, ik moet weer verder. Dag.'

'Dag.'

De jongens vonden Christien maar een vreemde snuiter waar je geen contact mee kon krijgen. Sommigen durfden zelfs te beweren dat ze niet op mannen viel en zeiden dat haar bijnaam

niet voor niets 'Masculien' was. De zus van Christien was be-
duidend anders. Zij had het ene vriendje na het andere. Allemaal
in het geheim natuurlijk, want de ouders mochten dit absoluut
niet weten. Soms was ze een hele tijd onvindbaar, terwijl ze wel
haar taakjes moest uitvoeren. En als ze dan weer tevoorschijn
kwam, zaten haar kleren slordig om het lijf en zat er af en toe
nog een hooispriet in het haar. Niemand zei er iets van. Ook niet
haar moeder. Zij was sowieso niet van het verbieden, dat kwam
meer van vaderskant. De moeder van Christien hield zich in alle
gevallen op de achtergrond. Dat had ze zo geleerd. Een vrouw
volgt haar man, spreekt hem niet tegen en doet alleen wat van
haar wordt verwacht, zoals de zorgtaken en het huishouden. Dat
had ze beloofd bij het trouwen. De kinderen hadden niet zo vaak
contact met hun moeder. Ze leefde haar eigen leven en de kin-
deren wisten niet beter.

Christien wilde eigenlijk ook wel zijn zoals haar zus, maar dat
lukte haar met geen mogelijkheid. Haar gesloten karakter en de
angst voor het onbekende beletten haar om die droom waar te
maken. Ze vond de jongens nog steeds helemaal niets. En dat
gold in het bijzonder voor haar oudere broers. Op een zomerdag
zag ze dat de op een na oudste broer in zijn eentje het weiland
in trok en helemaal doorliep naar het laatste perceel. Ze achter-
volgde hem zonder dat hij dat door had. Ze bleef op gepaste
afstand, af en toe schuilend achter een boom of een struik, want
ze wilde niet betrappt worden door hem. Haar intuïtie, een stem-
metje in haar hoofd, vond dat die jongen niet te vertrouwen was.
Aan het eind van de wei liep een wetering. Aan de andere kant
van de wetering was een verwilderde boomgaard waar nooit
meer iemand kwam. Christien zag dat haar broer zittend aan de
waterkant zijn kleren uitdeed, ze op een stapeltje legde en voor-
zichtig de wetering in gleeed, helemaal naakt. Ze bleef

nieuwsgierig op een afstandje achter een struik kijken en zag dat haar broer ging zwemmen. Naaktzwemmen! Plotseling ging hij staan, keek om zich heen en begon te masturberen. Ze kon haar ogen niet van het tafereel afhouden. Ze vond het boeiend om te zien, maar ook heel raar. 'Wat zijn jongens toch vreemde wezens', hoorde ze zichzelf fluisteren en sloop daarna weer terug naar de boerderij.

Een andere keer liep ze langs het houten gebouw waar de kippen waren gehuisvest. Ze hoorde de kippen luidruchtig kakelen. Ze waren onrustig en bleven maar lawaai maken. Toen ze door het ruitje van het gebouw naar binnen keek, zag ze haar oudste broer. Hij pakte net een kip vast tussen zijn beide handen en draaide zich om met zijn rug naar Christien toe. Ze kon niet zien wat hij allemaal aan het uitspoken was.

Nee, ze moest niets hebben van jongens. Ze kon de zedeloze handelingen van haar naasten maar moeilijk een plaatsje geven in haar gedachten. Er gebeurde veel op de boerderij dat niet altijd gepast was. Zelf had ze er ook last van, want het stiekem loeren naar die verboden handelingen bracht haar in gewetensnood. Er stond immers geschreven: 'Begeerte van het vlees en de begeerte van de ogen worden door God veroordeeld.'

Christien viel ook niet op meisjes, daar was ze inmiddels wel van overtuigd. Ze was tot die conclusie gekomen toen ze op een dag alleen was met een meisje. Ze zat nog op de mavo en er was een sportdag georganiseerd. Maar ze hoefde niet mee te doen, net als haar klasgenootje, omdat ze beiden net ongesteld waren en last hadden van buikpijn, gefingeerd uiteraard. Ze waren even aan de aandacht van de leiding ontsnapt en gingen stiekem een wandelingetje maken in het bos dat parallel lag aan de sportvelden. Ze waren toen zo rond de vijftien jaar, nog net niet in

het examenjaar. Het meisje met de naam Evelien van de Markt, al bijna een vrouw, zei tijdens de wandeling dat ze graag met Christien vriendin wilde zijn. Een echte vriendin. Christien begreep het niet helemaal, maar een vriendin hebben leek haar wel leuk. Een vriendin had ze tot dan toe nog nooit gehad. Maar achteraf bleek dat er iets anders werd bedoeld met 'een echte vriendin'. Evelien legde meteen haar arm om de heup van Christien en ging even later voor haar staan en gaf haar een dikke tongzoen. Christien wist niet wat haar overkwam. Ze rukte zich los en riep hard 'Nee' en rende terug naar de sportvelden, Evelien ontdaan achterlatend. Christien voelde helemaal niets toen ze gekust werd, geen verliefdheid, geen tinteling, wel een walging. Ze voelde zich vies en spoelde in de kleedkamers direct haar mond. Het sierde haar wel dat ze Evelien niet heeft 'verraden'. Ze heeft er nooit met iemand over gesproken. Ze ging na het voorval nog wel om met Evelien. Sterker nog, het werd in de loop der tijd een vaste vriendin. Niet een 'echte', maar een vriendin met wie je alles deelt. Nou ja, alles. Dat ging Christien dan weer net iets te ver. Haar seksuele gemoed kon ze echt met niemand delen. Daarover spreken was voor haar een taboe. Dat stopte ze heel ver weg in haar hoofd, ergens op een plekje waar ze zelf ook heel moeilijk bij kon komen.

Ze had grote moeite met het rijper worden van haar lichaam. Ze probeerde op een gegeven moment van alles om maar geen borsten te hoeven krijgen. Ze ging zo min mogelijk eten en liep rondjes rond de boerderij en rende door het weiland om maar af te kunnen vallen. Maar het lichaam groeide uiteraard gewoon door. Toen ze het eindelijk accepteerde, kreeg ze tot overmaat van ramp ook nog door dat er overal op haar lichaam haar was gegroeid en dan vooral op de voor haar vreemdste plekken. En dat haar was nog zwart ook, zodat iedereen het kon zien, dacht